„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 121. У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 11. (23.) АВГУСТА 1876. ГОДИНА XI.

„КОНЗЕРВАТИВНА“ ПОЛИТИКА НА ИСТОКУ.

Источно питање показује се у свакој прилици као велико европско питање. За цело време трајања херцеговачког устанка налазила се европска дипломација у послу, и трудила се од своје стране, да јој малена Херцеговина не наметне свеколико источно питање. Ту су биле конзуларне комисије, што су у Мостару купиле конце од целог заплета, ту се напослетку одлучила и висока дипломација, да најпре Андрашијевом нотом, па кад се то после суторинског састанка показа јаловим, Горчаковљевим меморандумом, ако се узмогне, потражи лека јаду и чемеру људском, што је тако обилно подлегао у покрајинама хришћанским, које се налазе под самртничком руком турском.

У данашње доба није Европа могла затворити очи испред толиких недела турских, јер би се морала покрити стидом и срамом, кад би се на просто оглушила беди и вапају, што се са балканског истока разлегао и допирао до осталог образованог света. Европска је дипломација морала водити о томе рачуна и морала се света и спомена повесничког ради бар чинити, да хаје за јаде и невоље хришћанске. У томе је било сложно европско јавно мнење, и у томе је напредовало источно питање за један корак ближе своме решењу. Само продане душе ил заслепљена мржња имадоше још образа, да у ово време окоме копље у хатар турског господства, остало је све листом устајало против тог варварског газдовања и општи је захтев био да Турску ваља вргнути у онај понор пропасти, коју је сама себи ископала.

Но покрај свег тог, што је јавно мнење европско толико нагињало на хришћанску страну, и што је европска дипломација морала имати обзира према тој струји у мишљењу светском, покрај свег тог немогаше се кабинети европски сложити у томе, да силом заједничке речи своје диктирају Турској онаке промене, које би ишле на бољак хришћанског света, што је на балканском полуотоку. Источно питање по укрштеним интересима великих држава показа се после Горчаковљевог меморандума као велико светско питање, које се неда решити удешеним нотама и споменицама, које би гарантовале те измене и поправке у турској царевини, него да је то питање, за које мора људска крв потећи, које се дакле само мачем решити може.

Покрај све симпатије, што се источним хришћанима за време њихове борбе указиваху, енглеска конзервативна влада немогаше се одрећи своје традиционалне политике на истоку, не могаше по све запливати оном струјом, која јој се учинила, да носи руски брод мети својој, на истоку истакнутој. Енглеска се противила Горчаковљевој споменици. То испречавање стало је Абдул-Азиса живота и престола, дозвало је младу турску странку на крму државну у Цариграду, ал је с друге стране изазвало велику Русију. Испречавање енглеско у место да заустави развитак источног питања, убрзало га је у свом крвавом облику. Рат српских кнежевина против Турске у хатар подјармљеног народа српског у Босни и Старој Србији, и ако се можда неби могао спречити ни берлинском споменицом, сад је после онаког држања Енглеске био не само омогућен, него управ' ускорен. Можда је и у интересу саме Енглеске било, да српске кнежевине запливају у рат, неби ли тако руска политика нашла својих граница.

Од како је српско-турски рат повео своје крваво коло на балканском полуотоку, од то је доба европска дипломација, нарочито после рајхштатског састанка, утврдила, да се придржава начела немешања. Остављено је било хришћанским народима, именито Српству на југоистоку, да подели међан с Турчином. Ал то начело није било апсолутно, није се помишљало на то, да се велесиле никако и немисле мешати у тај источни заплет. Дипломација је задржала себи право, да каже своју реч, кад јој се за то укаже згодан тренутак. Источно питање и за време српско-турског рата није могло изгубити свој велики, светски значај. То се нарочито могло опазити по држању аустро-угарске надахнуте пресе. Ова је непрестанце трубила у свет, како од ратног исхода не зависи управо ни најмање судбина на истоку. Тражила се згодна лозинка за своју политику и нашла се у речима: конзервативна политика на истоку. То је значило по духу мађарско-енглеске политике — конзервирање, очување оног пређашњег стања у турској царевини, које је цео свет осудио и трулим прогласио, и због којег су и наступили садањи крвави заплети. Та конзервативна политика никад није имала мање смисла и повесничког оправдања, него у овом добу турског распадања, самоубијства и турских недела. Та политика значи очување болесника кужног, што трује околицу својим задахом и грози целом свету, предавање толиког света, који је способан за културни развитак, не само тами и глупости, већ огњу и ножу турском. Та конзервативна политика значи назадак, упропашћавање и она је нашла свог оличења у Дизрајелију и мађарским државницима.

Одма у почетку српског рата рекли смо, да ће европска дипломација вребати из заседе своје за зеленим столом згодну прилику, да ако узмогне даде од своје стране правац догађајима на истоку. И збиља се тако догодило. После промене операционе линије српске на источном бојишту, учинило се тим конзервативцима у турском смислу згодна прилика, да покрену свој апарат, неби ли се успоставило старо стање на истоку. Сад излази на видик, да је Енглеска учинила прве кораке у Београду и Цариграду у хатар миру. Из Лондона дао се глас тај, а у Пешти и у Бечу живо су запевали у том кору. Можда је било још неких „конзервативаца“, преко којих се у Београду радило за успоставу мира, за престанак проливања крви, за одклону даље опасности, која је бајаги Србији претила. Те „конзервативце“ нећемо да потежемо, јер су проста оруђа у туђим рукама и јер није сада време, да се ти рачуни расправљају.

Овде се само обазиремо на оне државнике европске, који мисле да могу ведрити и облачити на балканском полуотоку. Колико је смешно кад парламентарни Енглези и „слободоумни“ Мађари према апсолутној Русији заступају конзервативно начело на истоку, толико је смешнији начин, којим то чини Андрашијева труба у Пешти. Тај је лист доказивао пре негде, како никако нетреба дати мира Србији, кад се оно био разнео глас, да се у кнежевини жели мир, јер, вели, треба Србију научити памети, кад се усудила, да пркоси вољи целе Европе. Треба, тако се даље распињао исти лист, једном за свагда да се Турска осигура од могућих сличних евентуалности у будуће. Па тај исти лист имаде данас образа, да нуди Србији своју готовост за посредовање таког мира, који ће повратити старо стање пре рата, тако, да Србија непретрпи никакве територијалне штете, тако, да временом и опет узмогне у пркос целој Европи потегнути мача на Турску. И тај лист таку несмислицу износи на свет онда, кад се сит наказивао, како је Србија поражена, како је неумесна тужба јој на варварства турска, како Турци само што нису поболи пророкову заставу на бедеме београдске!

Заиста, кад се узме у обзир, шта су све износили ови бечко-пештански листови за кратко време српског ратовања, онда се нетреба чудити ни оваком „Лојдовом“ разговору, који се у бунилу свом толико заборави, да призна, е од просте воље „поражене“ Србије зависи, да се Турчин „победилац“ заустави и да буде мира у целоме свету.

На жалост свију тих конзервативаца није им се жеља испунила. Песму о миру, што тако складно удесише, прекинуло је звиждање ђулета, грмљавина топова, која навештава велики ускрс славе и државе народне. Кад једном буде поражена турска војска, кад се учини краја господству у српским покрајинама, онда ће бити мира на југоистоку, у земљама, где станују потомци Немањића.

Згода, која се тим конзервативцима причинила, да могу мирити свет, та је била обманљива, а сад је већ и — прошла. Као што се Србија није дала од европске дипломације пре одпочетка рата завести, тако се није дала збунити у самом току ратовања. На врх од мача стављено је питање српско, и једино ће срећа јуначка решавати судбину народну, а никако дипломатска подилазења.

У ту се срећу уздамо, те мислимо, да ће тако бити боље и по само „конзервативно“ начело, јер ће се на тај начин сачувати исток, да се не преда пустоши, а клица она, што је способна за културни развитак, неће варварством турским искорењена бити.

Српски рат против Турске.

— Нарочити дописник *„Приморца“* пише из **Београда** под 31. јулом: Из стручних војничких органа бечких сазнаћете потанко, која је та нова линија, коју сад заузима српска војска. Исти органи ваљада ће описати и специфичну вредност те линије, те с тога није потреба, да ја то учиним. Али нити бечки, нити пештански — а не верујем баш ни да ће други који листови — неће вам умети и хтети изложити праве узроке, који деловаше на меродавне кругове српске, да свој првашњи ратни план измене, те да из офензиве пређу у дефензиву и по том да се из првих својих позиција повуку на ове друге.

План се Черњајевљев очевидно оснивао добрим делом на претпоставку, да ће бугарски устанак, разбуктан српском објавом рата, припомоћи к изведењу главне мисли његова плана, који није могао други бити до ли, да се на северо-источној граници Србије сатре турска војена сила. У том случају било би и решено питање, које је овај рат излегло.

По претпоставка генерала Черњајева не пређе у дело. Бугари не одговорише очекивању (било је и гадних ствари), те створише један узрок каснијем развитку догађаја. У след тога, с погледом на заузету дужину српске операцијоне линије с једне, и на прикупљену силу турску с друге стране, постаде сама српска војска недовољном, да се првобитни план изведе. У реченим околностима је други узрок садањем стању. Трећи је пак — такођер врло важан узрок — децентрализација ратног плана, односно његова извршења у појединостима. Ради подељења на равновластне командатуре није било увек и свагде потребног јединства у операцијама, ни нужне војене тачности.

Можда је четврти, али и најглавнији узрок, што Аустрија принцип неинтервенције са своје стране тако схвата, да оружје, које је Србија на страни купила, у својим водама конфискује, те се због тога није ни у Босни могло оперирати са устанком.

Главно, што је изменило ситуацију, инак је то: што је Србија у овом рату остала изолирана већма, него што се могло икад замислити. Осим руског народа, који својим симпатијама — особито у најновије доба — даје стварног израза и то у форми достојној себе, ни једно друго племе, осим лепих речи и можда и жеља, не чини ништа. А ипак Србија лије своју крв за све Словене!

Према свему реченом увидило се, да је први ратни план српски изгубио свој базис; требало га је дакле према искуству и даним околностима изменити. И то се чини сад. Српска се војска повукла на своју другу убојну линију и сад даљи развој рата ваља ишчекивати. Последње битке на Тресибаби, око Књажевца и на другим странама нису имале другог значаја, до да Турке одрже у послу, док се премештај војске српске са првих на ове друге линије изведе.

Људи, који се слабо разумеју у ратним стварима, не могу себи да растумаче: како да се н. пр. Хорватовић са својих 6000 војника бије пуних пет дана са турских 22.000, а да му нико у помоћ не прискочи. Међу тим то је врло проста ствар. Хорватовићу није ни требао нико да дође, јер сва друга војска иде на своја места, а његовој је пало у део, да ту тактичку операцију заклања. Тако исто ваља разумети и остале вести са бојног поља Србије.

Истина, да има и у Србији тако морално писких креатура, — као и свагде — који не презају ни од тога, да и овако озбиљно доба употребе за објект својих личних шпекулација, те гледају, да јавно мњење збуне у намјери, да ма и са штетом и срамотом Србије своје цели постигну; али судећи по добро проученом расположају народа и садање владе, неће им гадне намере поћи за руком. Тако *овдашња самозвана „конзервативна,“ у ствари пак реакционарна*, или према садањим околностима и тежњи народа *управо издајничка клика*, с једне стране ствара сама, с друге потпомаже стварати суморне слике о стању српског ратовања. У ствари пак нема се узрока великој бризи, а бојазни никако. Војска српска не само да није нигде разбијена, него на против скроз је боља од војске турске. Руски официри, којих је овде на своју дику, а на срамоту других, велик број — казују, да јој равне не знају; а они баш познају разне војске. У тој пресуди слажу се и официри француски, инглески и немачки, којих је такође довољно овде.

За нека одељења н. пр. за трупе кнежевачке и крушевачке веле, да ни гарда Наполеона I. није имала боље момке. Што је жалост, то је: да је у великој неразмерности према војсци и потреби мало официра.

Сви се извештаји слажу у том, да је српска војска скроз и скроз за борбу на равници боља од Турака. Нигде их Турци не смеју да дочекају на равном; а где се сукобе, ту су за неколико тренутака збрисани. За нападање на шанчеве нека одељења токође су изврстна, нека су пак у првим покушајима показала се слабија. Но и то важи само размерно и у одношају на оружје. Турци имају свагде добре пушке; српска војска само у првој класи има добре пушке, другу је ради пријатељства аустро-мађарског морала делом наоружати белгијанским пушкама, које већ више нису савремене. Међу тим топништво је куд и камо надмоћније, ма да Турци имају Крупове топове. Покојном пуковнику Калинићу иде заслуга за систем топова, којим се Србија сад тако успешно служи. Крупови топови бацају даље, но ови им подиђу, а како много прецизније пуцају и боље гађају — што је опет заслуга српских тобџија, — то је онда предност њихова очевидна.

Сума сумарум, Срби немају основа забринути се за будућност. Одушевљење и воља за ратовањем расте. Черњајев се показао војником ретке ђенијалне способности и именовање његово за генералисима целе српске војске даје гаранције, да ће се у будуће избећи недостатци, које је у себи морала имати децентралистичка, автономна метода ратовања. Војска је неописано одушевљена за њим.

Јуче је пошло за руком, да се добију 30.000 пушака; но то је још све мало према потреби.

Рањеници, који се овде лече, махом су одушевљени и једва чекају час, да се могу вратити натраг у бој. Јуче их је већ неколицина отишла заједно са три чете (од 600) младих својевољаца, које је кнегиња аћустирала. Ту има пуно Немаца, све интелигентних младих људи.

Прекјуче је даван у саборној цркви овдашњој *парастос* пок. *пукоснику Калинићу*. Црква је дупком пуна света била, који је сени погинулог јунака хтео да ода своју пошту и признање и да подели дубоку жалост са ојађеном му љубом-удовицом, као што ју је са сузним очима делила с њом и светла кнегиња Наталија.

— „Пестер Лојду“ пишу из **Петрограда:**

„Богато теку прилози за југословенску браћу, у рускоме народу настао је редак покрет. Универзитетски професори и прости раденици, одушевљени ђаци и војници, људи снажних живаца и нежне женске, државни званичници и власти, приватне писарнице, друштва и раденичке задруге, госпе из виших кругова и просте сељакиње, средсреде друштвеног живота и тиха сеоца, најпосле сви органи престоничке и провинцијалне пресе сада су приступачни само једној идеји: живој и снажној потпори страдајућих Словена....“

„Сваки дан иду санитетски тренови из Петрограда и Москве, а уз ове пристају ради лакшег пролажења кроз Аустрију руски официри, који хоће да ступе у српску службу. Прекјуче добише овде после маневра у Красном Селу 140 гардијских официра захтевани допуст (званично је речено *отпуст*) за трајања српско-турског рата и још ове недеље иду на место свога опредељења. Ово је последица неколико Черњајевљевих телеграма. Међу овим официрима имаде и један синовац ђенерала Кауфмана. Више ових официра ми приповедаху, да ће ићи преко Москве, Одесе и Ру-

муније; сваки ислужени руски војник, који пође у Србију, добија потпуну опрему и 50 рубаља. Особито се рачуна на донске козаке. И пуковник *Исмајилов*, којега је Черњајев пре неколико недеља послао у Москву, да огранизује неколико санитетских тренова, враћа се к српској војсци и уз пут ће свратити у Кијев, да заиште инштрукције у ђенерала Игњатијева, који је тамо приспео."

— **„Пресе" о турској и српској војсци** пише:

„Турска војска налази се на линији Зајечар, Кнежевац и Ниш до Јанкове Клисуре, дакле је својих двадесет миља раширена. Од овога фронта су тачке у моравској долини, на које ће се по свој прилици нападати, три до шест миља удаљене, а овај простор је код Бољеваца, Топле, Алексинца и Јанкове Клисуре поседнут српским одељењима, која су се јако ушанчила...

При свом уверавању туркољубаца не верујемо, да Абдул-Керим-паша располаже са 100.000 људи. Већ у више прилика су извештаји о турским баталијонима били претерани, јер турски баталијон никада није имао 800 до 1000 људи. Штатистика издржавања, храњења војске је доказала, да турски баталијон имаде 470 до 480 људи а после знаменитих губитака Осман-паше код Зајечара и Извора тешко да ће баталијон му имати и 400 људи. Ми мислимо, да цела војска Абдул-Керим-паше једва има више од 30.000 низама. Остало су редифи и передовна војска.

Две народне војске стоје дакле једна према другој. Турци имају истина 30.000 бојуничке војске, али на српској страни је интелигенција и та околност, да сада управо њихова народна војска може сретније резултате постићи. Све јевропске народне војске нису се до сада у офензивним него у дефензивним ратовима показале, а Пруска наиме је у рату од 1873. противу Француза тек својим „ландвером" (народном војском) обранбеном рату нов обрт дала".

— Један **руски лист** пише: Русија за себе не тражи ама баш ништа, она само иде за тим, да се задовоље најпречи и најбитнији интереси и права балканских Словена. Ако се овим руским потраживањима, у којима нема ни искре себичности, не учини за доста, ако наша влада у својим енергичним, журним потраживањима наиђе на препреке, сва ће одговорност за последице пасти на главу западне Јевропе. Иста ће бити позвана пред суд историје због река у залуд проливене крви, због опустошених станова и поља, због камења и барикада, што лудо бацише на пут човечанског напретка, на пут к оном праведном и хуманом циљу, што га словенски свет раније или касније достићи мора. За нас је боље да почнемо сад, него касније. Ми не можемо чекати, док словенске народе једног по једног збришу са лица земље, док их целати и инквизитори садашње себичности у западној Јевропи одведу на шафот.

— Из **Сарајева** јављају: *Сарајевски митрополит*, Грк, иште од хришћанског становништва 5000 дуката у помоћ Турцима и њиховој војсци.

Сви *харем из Мостара* преносе се у Сарајево. Ово дана је донесен и харем Муктар-пашин на четворо кола.

Федор-паша, до сад заповедник у Бијељини, одређен је, да с једним делом тамошње војске поседне друм, који води из Сарајева у Мостар.

Устаници у северној Босни спремају се да нападну на *Стари Мајдан* и на *Приједор*.

На ушћу Уне 30. јула 11. августа. У понедељак 26. о. м. Чета Илије Шевића између Позвизда и Враногрча, на Брезовом пољу, удари на турске предстраже и карауле. Бој'се крваво одноче, јер усташи на јуриш ударише. После тросатнога боја Турци окренуше плећа и 8 караула са 120 марве оставише, које усташи спалише и до земље срушише, марву запленише и у логор отераше. — Овде је Турака пало 20 мртвих а преко 100 рањених, наших само 11 и то лако рањених. Турци крајишници кад видише, да им усташи од браће русвај починили, карауле спалили и марву запленили, веома се огорче на усташе и стану се из свих оближњих села у Враногорч скупљати да за усташима у потеру иду. Искупи их се до 3000 (турака), и за усташима у потеру пођу. Усташи, обавешћени о намери турској, распореде се на Брезовачи и дочекају турке из бусија врло згодно. Крвава борба одноче се 3 сата непрестано трајући, турске кремењаче због кише ни једна не могаше дејствовати, због чега турци узмакоше и нашима би могуће без икаква губитка у шуму се склонити.

Пошто пред саму ноћ киша престаде а турци видећи да се усташи назад повукоше, примјете да усташима мањка муниције, искупе се и на аустријску границу у Старо Село пређу, у ком три кућице без икаква иметка спале, (јербо су прије турака куће изпражњене). Док они око ови кућа тумараше и тражише да што запљене, — међу тим и 1. компанија солдати са сережанима и пандурима стиже, овима се придружи и много граничара из ближи села, те Турке од границе протерају натраг. Турци у бјежању натрапају на бусију усташку од којих је многи без главе мухамеду одлетијо, и једнога живог ухвате. (Овај заробљени Турчин казивао је да су у споразумљењу једног господина аустријанца напали на село, којем је вођин син главу одсјекао.) — Овде је Турака врло много пало а много се и ранило, јер сам Илија Шевић 4 главе је одсјекао и 1 финанц 3. на место убијо, што се оком осведочило, а остали сви пак тврде да је Турака које мртвих и рањених преко 400 могло бити.

Међу усташима је велико одушевљење, а особито од када нам нови командант г. Деспотовић пуковник српски за главног вођу дође, којег све чете усташке са особитом радошћу и усклицима: живијо наш господар и књаз Милан М. Обреновић, живијо Деспотовић, примише, и његовој се заповјести најтачније повинују.

Чујемо, да су нека господа мађарска изаслали своје људе, да наше прваке приволу, те да се за аустро-угарске подајнике подписују, то велимо за то, што ови дана и овде нас наћоше и *вођу* вараше, да свој подпис даде на некакви хрвацки написани папир, ми незнајући шта то значи, мислимо као што горе рекосмо. За то браћи кроз јавност достављамо до знања, да буду свјестни, те да пазе и добро да узму у обзир на што своје подписе дају.

Али надамо се, да није нужно нашу браћу босанце опомињати на таково шта, јер и сами, што је добро а што је зло увидити могу, као и то, што данас пред очима осведочени јесу, јер па правди бога Србе јавно затварају и прогањају, нити се стиде бога ни људи. Шта учини Милетић, Касапиновић и Беговић? Шта су криви Срби у Пакрацу? Криви су што су живи, јер су Срби. Кад браћа Мађари и мађарони данас Србе прогањају и злостављају, а шта би радили кад би, боже сачувај, Босну себи присвојили? Сад затварају поједине а онда би радили оно, што су 1848 г. радили. За то браћо будите опрезни и немојте да шурујете са аустро-угарским људима, јер права и немате на то. Ми имамо онога који се за нас брине, а то је наш славни господар и *кнез Милан М. Обреновић* IV. Живијо!...

ДОПИСИ.

Београд 4. августа. Ево већ месец и по дана, како Срби воде рат с Турском. Првога месеца нападаху Срби, а другога Турци. У први мах наши мишљаху, да до зиме буду готови са ослобођењем српскога народа на балканском полуострву, и та им се нада може још испунити; али велики везир у почетку рата рече, да ће сатрти Србију за 14 дана, па ето од то доба већ три пута четернаест дана, а он са свом војском, коју је могао скупити у турском царству, не освоји ни пуна два среза, а то је $^{2}/_{67}$ читаве Србије (65 срезова, Београд и мајдан Пек = 67). Срби напротив у Старој Србији, Босни североисточној и југозападној, Херцеговини и Албанији држе много знатније просторије, па то се не узима у рачун, а наша два среза у турским рукама неки тобоже објективни, братски лист назива врло радо „поразом Србије." А не би ни те недаће било, да су Бугари учинили своје. Али њихово питање као да још није саврело. С Турском дакле стојимо за сад овако:

Намјери се јунак на јунака
— — — — — — — — —

Проговара Муса Кесеција:
„Мани, Марко, јали да оманем."

Видећемо ко ће кога „с ногу укинути."

„Ради лепшег стила."

Пријатељ један из прека причао ми је ову историју о томе.

Године 1849. беше у селу Санаду у Банату бележник Србин, који срескоме начелнику у Турској Кањижи оправи писмо овога садржаја: „Благородни господине! Ми смо у крајњи већ до тог степена дотерали, више ни за свој живот сигурни нисмо, особито много страдамо од кошутових војника, инсургената и бунтовника, који у читавим четама тумарају по селу и злостављају нас," и т. д. На овако писмо начелник у договору с војничком влашћу пошље повећу чету копљаника, који у по ноћи опколе село. Једна патрола пројури кроз село, с краја на крај, да види, неће ли ко из кућа пуцати. У селу нигде ни свеће, све почива сном праведника, само се чује лајање паса. Патрола јурне пред сеоску кућу, пробуди пандуре, који пробуде и доведу бележника. „Камо разбојници?" упита коњички капетан. „Какви разбојници?" Одговори питањем бележник у страху. „Та јесте ли ви писали ово писмо?" викне оштро капетан. „Е, господине, одговори домин, разабравши се, та то је само ради лепшег штила." Капетан припрети бележнику, да ће други пут поступити с њиме по војнички, ако се усуди још једном писати тим стилом, па се удаљи са својима у највећој тишини, као што је и дошао.

„Ради лепшег стила" је кад пештански и бечки Јевреји ликују, што су Турци тобоже у Зајечару, Неготину, Кладову, Милановцу и т. д. како се у Топчидеру копају шанчеви, и шта ти ја знам. Не, Израиљу, Турци су и у Београду, то јест они који се 1867 на ново доселише, те посташе српски држављани, и њихова се застава и сад вије сваког петка, њихова свеца, на овдашњој барјак-џамији.

Па и наш мудри „Обзор" (бр. 182.) дао се уловити. Он вели, по што Турци продреше у кнежевачки округ, да је београдски управитељ, Јаков Туцаковић, издао овај плакат:

„Још није све изгубљено. Бог и Европа морају нам помоћи, Бојна срећа чини се као да је један час оставила јуначтво наших војака. Али они ће ју опет привезати уза се. Ми ћемо се борити до последњега проти тиранству. Жене не мислите на смрт ваших мужева, ваших синова, ваше браће, отарте сузе нездвојте. Мислите на слободу домовине, коју морамо извојевати. Покажите и ви право српско јуначтво и засвједочите, да су српске жене достојне јуначке своје браће."

Све је то „ради лепшег стила." Наш „чича Јаков" не би писао таког прогласа ни кад би Турци били код Вишњице, а не на граници Србије, него би се био с њима и сабљом и пушком, па и зубима, ако хоћете. Али још није до тога дошло. „До Солуна сто сомуна," вели народна пословица, па онда није ни све равно, већ има и грбина, природних тврђава па и војске доста, изврсних топова, изобила хране и т. д. У оба прва устанка наши су 12 година војевали и побеђивали све *на своме земљишту*, па и сад је дивота добар дух у војсци и велика жеља за осветом, а познато је, да ће Србин за инат учинити свагда више, него за љубав. Али фабриканти лажних новости спекулишу на велику децу и — зецове.

Мађарски листови дигоше велику прашину са својим Клапком, мађарском легијом од 100 хиљада, и „другом отаџбином." За ову последњу одговорио им је мој овдашњи друг, а ја ћу вам приметити нешто за Клапку и његове голавере. Ево како га карактерише његов колега, генерал Јован Дамјанић. Пред што ће да изгубе битку на Ракошу, дође Гергеј, па стаде тешити Дамјанића, да је Клапка истина узмакао, али да опет ступа напред; на то му Дамјанић одговори: „Was hilft dies Vorrücken? Klagt ein betrunkener Honvéd über Üblichkeiten, und reisst ein anderer den Patronentaschendeckel auf, so lamentirt Klapka sogleich wieder, seine Battaillone wären todtmüde und hätten keine Patronen mehr; kehrt sofort abermals um, und lässt mich neuerdings im Stiche." А то ће рећи: „Шта помаже то његово ступање напред? Нека само једноме пијаноме хонведу позли, и нека се другоме откине заклопац од фишеклије, Клапка ће с места опет кукати, да су му батаљони мртви уморни и да немају више фишека; за тим ће махом окренути леђа, па ће ме на ново оставити на цедилу." (Görgei, Mein Leben I. 321. — дело у многом обзиру вредно да се прочита особито сад.) Кад је Клапка био таки у својој 26. години, онда сад, кад је превалио 50, благо Турцима с њиме.

Срби греше што по кафанама и читаоницама држе *многе* бечке и пештанске новине, које су готово све наше непријатељице или бар противнице. Место тих новина на туђим језицима ваљало би држати које из Немачкога царства, из Француске и Италије. У Германији су све новине за нас, тако исто у Француској и Италији, осим „Liberte", који је у свези с турским посланством, и „Voce della verità," папиногa органа.

У Енглеској су сад такођер све новине на хришћанској страни, осим „Daily Telegraph", који уређује Јевреј, и „Pall Mall Gazette", органа индијскога друштва, што је у свези с Турцима. Особито су за нас све новине са сликама: „Illustrirte Zeitung" „L' Illustration", „Illustrated London News". Енглеска илустрација платила је француској 25,000 франака за право да сме прецртавати француске слика о Србима и Бугарима; а слике, и светле и тамне, јаче говоре за нас, него што нам могу нахудити уводни чланци и дописи наших, сада већ усамљених противника. Од словенских листова сви су за нас: руски, чешки, јужнословенски па и пољски, за које се испрва говорило да су подељени. Варшавски „Przeglad Tygodniowy" има врло леп чланак „Rzym w uslugach Stambulu" у коме се, између осталога, светује католицима у Босни да *зарад једне народности* држе с православнима. Грчки и румунски листови такођер су на нашој страни. Од американских су за нас: „New York Herald", „Anglo-Americain Times" и други, речју, сви културни народи, осим аустро-угарских хегемониста, који нас мрзе горе и од самих Турака. То сад већ сва Европа види.

Што чланови „црвенога крста" (мушки и женски) готово свих народа долазе к нама, а не уједно и Турцима, и то је доказ да је наша ствар праведна, и да смо европска држава, у коју смеју доћи племените и великодушне женске из бела света, у служби човечности.

Али особито нас задужише Руси и личним пожртвовањем на бојном и хуманитарном пољу, и обилатим даровима, а све некористољубиво и начином деликатним. Ово није више да Руси иду само куд им цар заповеди: у Србију, на Кавказ, на Амур; већ је у Русији продрла идеја словенства, па народ сам живо навађује да се нађе у невољи „братьямъ Славянамъ." Кад у Москви беше парастос блажено-покојноме Кирејеву, славноме борцу за слободу српску, није се могло од народа ући ни у порту, а камо ли у цркву. А кад дознаше за болничарке, које полазе у Србију, тако их свет беше опколио, љубећи им руке и хаљине, да их у мало није згњечио. Благосиљаху их и поздрављаху по њима браћу српску, да ће и они доћи, ако нам устреба помоћи. Знате да у Русији има више милијуна староверача (старообрядци) и једноверача, то јест који су се у главноме ујединили са православнима. То су понајвише врло богати мајстори и трговци, којима фирме броје векове. И они нам послаше своје људе и болницу за сто особа. Ствар је дакле, као што видите, у Русији опште народна. Та великодушна љубав руска остаће неизгладива у захвалноме срцу српскога народа.

Хајка на Србе у Хрватској и нас је овде веома немило дирнула. За хрватске власнике свакако је стидно, било да то чине по притиску мађарском, или својом иницијативом. Па што онда зову Босњаке у заједницу, кад ће само да промене јарам? Или зар хоће да покажу просвећеноме свету да су нам ближи Руси по вери, него Хрвати по језику? Али и Словенци су и Чеси католичке вере, па су нам ипак одани, искрени, срдачни пријатељи. Али о томе други пут.

Српске државне *обвезнице* биће готове кроз који дан. Текст је српски и француски, а на купонима само српски. Оне гласе: ономе, ко их донесе. Државни *записи* (папирни новац) изаћи ће из штампе с концем овога месеца.

„Ђеје невоља, ту и среће има." Радосни смо, што нам се родио престолни наследник. То је потребно било за консолидовање наших одношаја. И ту се види разлика између нас и Турске. У српским кнежевинама утврђен ред наследства *у породици* владалачкој, као што је данас обичај код свију изображених народа, где је монархија; а код Турака је ред наследства из средњега века, *у племену*, брат долази за братом, међу тим син има својих присталица, а Мидад паша не би био с раскида да уклони с престола целу династију Османову. Тамо дакле преторијански послови, а овде наследство престола. Живео Обреновић V. Кум ће му бити руски цар преко нарочитога посланика.

Београд, 5 авг. Како који дан све више и више долазе нам страни официри и одмах на границу иду. Извешћа још никаква немамо од тимочке војске, а до који дан отпочеће се бој на све стране. Говори се, да ће се у исти мах предузети и бомбардање Ниша. Наша војска налази се у својим позицијама.

Милосрдне сестре из Русије, које су амо као болничарке дошле, већ су неке у унутрашњост Србије отпутовале.

Легија кнегиње Наталије ономад је отпутовала на границу. Са стране нам долазу сваки дан добровољци.

Ономад је овде умр'о у болници *Бранко М. Младукић*, ђак из Вршца. Покојник је био тешко рањен на бојноме пољу. Сахрањен је свечано у спроводу војене музике. Као што се је дознало, стар је 17 година, а прешао је амо пре 6 недеља и као својевољац ступио је у редове наше народне војске и противу непријатеља, као што очевидци признају, храбро се борио, но од непријатељског зрна допао је рана, у след чега је умр'о. Бог да му душу опрости.

У Карловцу 31. јула 1876. (*Прото Беговић затворен због „велеиздаје."*) Чему смо се надали, кад смо чули, да је др. Милетић и др. Касапиновић затворен — то се данас испунило. Данас после подне у три сата отпраћен је наш прото жандаром у истражни затвор загребачки.

Окретало се и навијало на сваке руке да се нађе повод већ одавно, па ето на срећу откри се *велеиздајничка завјера* у Пакрацу и ту наравно мора бити помешан и прото Беговић. Како би то без њега и било. Та то су Србљи засновали, а ђе се Србин овамо спомиње, ту не може се ни замислити друкчије, већ да је ту Беговић chef-general. „Младенци" и на челу им „Обзор" то одавно продиру и пакосно телале. Кратко дакле: прото је Беговић затворен и он саде чами у тавници браће хрвацке, у престоници хрвацкој, под чистом народном владом хрвацком. Е богме ту није шале више. Да га је затворио Турчин, е то би му од закона било, јер је ђаурски хоџа. Да је Мађар и то би разумјели и не би ни најмање распитивали за узроке, јер овоме је Србин крив што је жив, као и Турчину, али проту затворише рођена браћа Хрвати, па зато се морамо доменути: Вај бого! шта ли скриви тешко, кад га браћа у окове турише. Па да вас не мучим и не кихоим ево ћу вам на ово одговорити службеним актом, кога је добио прото дана 27. авг. изненада у $2^{1}/_{2}$ сата после подне и то из руку истражног судца г. Златаровића, који је у пратњи државног одвјетника осечког Марковића, два овдашња грађанина Јове Поповића и Петра Лукшића, овдашњега градоначелника г. Крањчића реченог дана и сата у протин стан дошао. Ево тог акта од речи до речи:

K broju $\frac{4558}{668}$ kz. ex. 1876.

Sudačka zapovjed.

Povodom povedene iztrage proti Stjepanu Dragičeviću star. i drugovom radi zločinstva veleizdaje, odredjujem porazumno sa kr. državnim odvjetničtvom preiskivanje kuće i pisama grek. istoč. župnika u Karlovcu veleč. g. Nikole Begovića u smislu ustanovah §§. 130 i 136 k. p.

Razlozi:

Predleži, da g. župnik Nikola Begović pismeno obći s Dimitrom Josićem, učiteljem preparandije u Pakracu, koji se radi zločinstva veleizdaje nalazi u iztragi i u iztražnom zatvoru.

Radi progona daljih tragova upitnog zločinstva, te u interesu javnoga mira i sigurnosti ukazuje se ova odredba neobhodno nuždnom i ne odložnom.

Ova sudačka zapovjed dostavlja se g. župniku Nikoli Begoviću prema ustanovam §. 131. k. p.

U ime kr. sudbenog stola u Zagrebu

U Karlovcu 8. kolovoza 1876.

Kr. vjećnik sudac iztražitelj
Zlatarović s. r.

Ово је та заповјед услед које је преметачина писама учињена а у њој је ево и разлог. Прото је пустио одмах сву кућу преметнути, а најпосле су и слушкињину шкрињу преметали. Пред кућом намјештена су била два пандура, који никог не пушташе ни у кућу ни из куће у први мах, а после су се смиловали. Пандури су намјештени пред кућу без сумње да се ствар важнијом начини и да се брже публицира, да је код *влашког проте* истрага и преметачина.

Преметачина је трајала до 9 сати ноћи. По граду за то вријеме свакојаки су се гласови проносили. Неко вели једно, неко друго, а нико незна шта је. Свак се чудио само од куда то на једном.

Тако се говорило, да траже барут и оружје, прокламације неке, да су и у цркву ишли тражити пушке и већ знате, да у такијем приликама свјетина свашта говори и комбинује. А било је и таковијех, који мишљаху, е ће проту појести ноћ.

Комисија, пошто је преметнула сву кућу узела је сва приватна писма протина, запечатила их и однела са собом рекав проти, да сутра у 9 сати дође у магистратску салу, ђе ће се писма читати. Тако је и било. Сутра дан 28. у среду читана су разна приватна писма од 18 година стара цео дан, а тако и у четвртак. Писама бијаше врло много. Латиницом писана нијесу читана као Гајова, Шулекова, Праузова, Мирка Боговића и т. д. Само српски писана т. ј. ћирилицом та су решетана, ђекоја и по двапута, тражећи велеиздају. У коме је било само помена о српству или журналистици српској, та су остављана на страну, а друга су сва повраћена проти натраг. Повраћена су преко 230 комада као тобоже ништа не важећа. (Дописник набројо сада писма, књиге и брошире, које је суд задржао, ма да у њима нема ништа кажњивога. Ур.) И Јосићева два писма што су нађена, па су сасвим приватна и тичу се Драгиње Бајак која је онда ишла у Пакрачку препарандију, те је прото молио Јосића да јој стан нађе, нужне књиге даде и т. д., задржана су.

Као што мало више рекох читање овијех и повраћенијех писама трајало је до четвртка у вече. тога дана позове истражни судац проту у магистратску салу да записник потпише. Судци су у записнику рекли: „Да је прото Беговић кроз 18 година овамо стајао у литерарно-политичној кореспонденцији у и иноземству и да је свагда радио за идеју српства.“ Ово је резултат садржаја горњих писама. Па питање хоће ли прото овај записник потписати одговорио је да хоће и одмах га је потписао, опростио се са судцем и дошао кући. О затвору какву а ма ни спомена не би, и прото нас по сто пута увјерава, да то не може бити никако, јер нема чисто ништа у ствари и да је проста денунцијација и да су узапћена писма најпријатнијег садржаја, ал наравно да су заданута нека чистим родољубљем српским. Ако је велеиздаја Србином се звати и српски осјећати, е онда ме могу затворити. Ово је био његов одговор пријатељима, који га питаше.

У петак читав дан прото је одао по вароши и не слутећи на затвор, који га сутрадан очекиваше, јер је држао да је истрага готова, кад је записник потписао и очекивао је тек пресуду, која би имала сљедовати, кад сенат судачки у Загребу писма узапћена прегледа. Но друкчије се то удешавало. Комисија имајући ваљда налог да га пошто по то затвори, а изненађена сигурно тијем, што није ништа нашла, чим би затвор оправдала, измисли у петак преко ноћ начин и разлог. А ево како: кад су преметали протину кућу нашли су у канцеларији пун сандук књига што их је професор Милојевић из Београда још лане послао на проту без сваког писма. Прото чекајући на писмо, да сазна шта ће са књигама хоће ли их поклонити или распродати оставио је сандук и књиге у канцеларију своју онако отворене, како их је из ђумрука добио, није књига ни разрезивао, Комисија и од ових књига узме од сваке по једну и понесе са собом. У магистратској сали нијесу читане. А да читајућа публика сазна какве су то књиге ево могу их поименце казати.

1. „Правило службе св. Симеону“ 46 комада.
2. „Одговор на измишљотине у 10. и 12. броју „Будућности“ ове године, „наша агитација на истоку“ 64 ком.
3. „Обичаји велико Руса 16 и 17. вјека“ 41 ком.
4. „Пјесме и обичаји укупног народа српског“ 47 ком.
5. „Путопис дела праве старе Србије“ I. с 28 к.
„ „ „ „ „ II. „ 46 „
6 „Одломци историје Срба и Југославенских земаља у турској и аустрији“ I. књига 41 ком.
II. „ 45 „
7. „Служба св. Петке“ (Параскеве српске) ком. 40
8. „Мађутин Скуратов или тринајстогодишњица царовања Јована Василија Грознога.“

Дакле како рекох није нико више ни помишљао на затвор, кад од једном данас 31. јула у 9 сати до подне упаде иста комисија у протин стан. Проте дома не бијаше и слушкиња нехтједе отворити соба док јој комисија затвором не попрети. Ушав у собе пошљу пандуре на све стране да проту траже. Један трчао у читаоницу, други на једну, а трећи на другу страну шеталишта, звонар опет трчи по улицама и ђе год кога сретне пита за проту. И тако се ствар на ново подгреје и разговори свакојаки отпочну.

Нађоше велеиздајника на шеталишту и кад му казаше отиде одмах у стан. Ту му истражни судац изјави, да је књиге, што их је код њега нашао читао, и да је у књизи: „Одломци историје Срба и југославенски земаља“ од проф. Милојевића нашао погрда на хабсбуршку династију и нашу царевину и зато да је дошао, да те књиге све узапти и собом понесе. (У записнику пак од четвртка констатовала је комисија да књиге ни разрезане нијесу већ да чекају на писмо пошиљачево.) Књиге буду све пребројане, пописане, закноване у исти сандук ђе су и биле, и однесене.

Полазећи комисија рече истражни судац проти: нека дође у 3 сата после подне к њему у магистратску салу и на протину примјетбу, да у то време има вечерње, рече судац: нека дакле дође у 5 сати после вечерња. И тако се сврши и овај акт и не слутећи на затвор. У $2^1/_2$ сата после подне на једаред бану оружан жандар у стан протин, ступи пред њега, салутира и предаде му ову заповјед:

Broj $\frac{4358}{668}$ kz. ex 1876.

Uhitna zapovjed.

Proti vam izdaje se ovim uhitna zapovjed u smislu §. 167. kz. i to s razloga, što ste u sumnji poradi zločinstva i pošto se je s razlogom bojati, da će te nastojati djelovati na svjedoke i sukrivljenike na način koj bi priečio, da se ne može doći do istine ili da će te uništiti tragove zločinstvom i otegoćavati iztragu (§. 166. 3. k. p.)

U ime kr. sudbenog stola zagrebačkog

U Karlovcu 12. kolovoza 1876.

Kr. vjećnik sudac iztražitelj

Zlatarović.

Прото прими заповјед прочита је и рече жандару, да протестира у име цара и краља против овог насиља, јер није злочин починио, нити је човјек који смета закону и суду — и покорава се. Жандар на ово рече: „Naj se spremiju, u tri vure dojde kočija zatvorena te pojdemo na kolodvor a ondar u Zagreb.“ Од овог часа није жандар одступио од проте ни онда кад је кошуљу пресвлачио, држећи пушку при нози. У три сата сјео је прото са жандаром у кола и одвежен је на колодвор, ђе их је дочекао други жандар и карте им дао. Прото је дао стакла на кочији спустити. На колодвору чекало се да влак пође управ до 4 сата. Прото је сједио а жандар је тик уз њега непрестано стајао. У вагону возио се сам прото и жандар.

Ево овако је ова ствар текла од почетка до краја, и ја је износим читајућој публици онакву каква је. Људи, који познају књиге проф. Милојевића, нека завире у те књиге а поименце у Историју и нека кажу има ли ту што год против цара и царевине.

Још морам додати, да су из Загреба сковани телеграми још 10. августа јавили, да је прото већ 9. затворен и богме у Загреб доведен тога дана, а ево видите да је тек 12. пос. под. овдеи. Овоме не треба коментара.

И тако жеља младенаца хрватских, жеља свију противника протинијех а то су противници српског имена и писма у овима крајевима, и најпосље жеља и нашијех некијех православнијех испуни се. Прото је затворен, ал само протино тело а дух је у народу српскоме из овијех крајева, за који је прото не 18 већ преко 30 година радио, говорио, писао, а све свјету на видику у оквиру закона државнога.

Причекаћемо братски суд, да чујемо и пресуду, али нека зна и суд и сви хрвати, да Српство није више у самој беговићевој особи. Сви судови и сви затвори неће нас нагнати, да се српског имена одречемо.

Из Горње крајине 5 авг. 1876. (*Затвор Срба у Хрватској и утисак на народ.*) Откад је настао рат српско-турски од онда је сва наша пажња на исти тако обраћена, да нас ни затвори у јужној Угарској нису толико изненадили, пошто смо се то од Мађара и надили. Но кад затворише неке Србе у двојној краљевини, а особито Беговића у Карловцу, начини то у народу врло немио утисак, а то не за то, што су нам из неког можда сепаратизма милији родољуби српски, који су ближе нас, но они удаљенији, него што оно ради мађарска влада а ово садања хрватска, која је увек у својим органима изјављивала, да јој је стало до слоге и уједињења свију фактора у народу, да се може тим лакше народ и земља развијати. Тако је говорено, а другчије је рађено.

Многи наши дописи нису у вашем цијењеном листу изашли, у којима смо се тужили на небратско понашање наших суграђана Хрвата. Многи су тај поступак тумачили тиме, као да ви непознајете право овдашњих одношаја; но ко је иоле проучио програм српске народне странке, одмах ће видити гђе прави узрок лежи

Нама је Србима стало до тога, да Словени у овој монархији добију једнака права као и друга два племена: Њемци и Мађари, с тога се радило, да се племена: Словенска здружи, да лакше дођемо до жељеног циља и ми смо Срби своју дужност и вршили. За Раух-Вакановићеве ере Срби су са Хрватима све радили, да сруше заједничког непријатеља. Сви родољуби и српски листови проповједали су слогу и јединство.

Код Хрвата је другчије стајало, ту је био Кватерник и Старчевић са својом „Хрватском,“ а професори-народњаци — су исто као и сада са катедре дредавали, да Срба нема, и вређали пред Србима српску народност.

Ипак се у главном мислило, да се народ збратимио и да је у корену сатрвено сјеме раздора.

Кад дође т. зв. народна странка на владу, лист се преврну. Орган те странке поче на појединe личности српске свој отров сипати у нади да ће их пред народом омразити. Кад ни то не поможе, стаде српском народу лекцију читати о нужности држављанина о лојалности итд. Између редака могао се укор видити да Срби не испуњују својих грађанских дужности, да су невјерни владаоцу. Уведе се школски закон, који се на први поглед чини либералан и праведан, да се свјету, очи замажу, али из извађања излази да се за тим иде, да се српски дух сатре. У свези с тим стоји и то; што су најприје ухапсили *професоре српске препарандије*. Врло је интересантан и поучан начин, како се спрам Беговића, поступало, те много подсјећа на средновјечну језуитску праксу. Најприје се његов јаван рад побијао. Ту су им добро дошли како начелни тако и лични противници. Кад ни то не поможе, почну се у јавности нападати његови приватни одношаји. Опет не поможе.

Сад је на реду најпокваренија секта људи, ту долази на ред криво свједочанство и крива присега, дај га на оптуженичку клупу због проста злочина. Јер правило језуитско каже: циљ освећује средство. Ту се тек показа поквареност његових противника, а он изађе чист.

Човек би мислио, сад ће се његови злотвори постидити и да ће му мира. Јок! мира нема. Премећи његов стан, не би ли се шта нашло, што би бар из далека било противно или закону или каквој полицајној наредби. Међутим се у свијет пуштају гласови да је хтио са *Власима* и *Турковласима* (тако овуд зову Србе из Босне) Хрвате побијати. О овом затвору лист владин „Народне новине“ ћути, а лист владајуће странке „Обзор“ каже, да не зна, шта је у ствари. А да се ишта могло наћи, до сад би и „врабци“ из „Обзора“ цвркутали, како са велеиздајицама поступати треба.

Кад сам за затварање у Карловцу чуо, нешто приватни послови а нешто и сам тај глас принуди ме, па одем у Карловац, да видим шта је, те сам из врло поуздана извора дознао како је ствар текла.

Стан Беговићев су преметали и сва су му приватна писма одузели, Тражило се на све стране, не би ли се ишта нашло, да се окриви. Кад ниђе ништа не би, онда *нађоше да из његових кореспонденције просијава дух српски и* **за то га затворише.**

И ви, лицемјери, у име наше трубите, како ми желимо, да се крајина са цивилном Хрвацком споји. То ми и желимо, али не са таком Хрвацком каква је сад, гђе сте ви „рђав слуга горег господара.“ Ми волимо, да за неко врјеме с нама и војник управља него језуита, јер крајишник воли искреност.

Из Диштрикта в. кикиндског на Преображење. — (*Хајка на Србе и новинарске лажи.*) Чивутске и мађарске новине запенушиле се вичући и потварајући нас; мислио би свет е је код нас горе нег у Турској. Њихове новине су растуриле, да је у Кикинди преко 20 њих позатварано, а оно једва тек један, па и ту не могу ни сенке од потвара да нађу. Јавили су, да је у Елемиру неки гостионичар Топонарски затворен због неки велеиздајнички спрема, а оно и не постоји, нити живи тамо икакав Топонарски; тамо и нема Србина гостионичара. Саде опет јавља „П. Л,“ да су у Мокрину код неког трговца Лебоша (треба Белоша) нашли нека чудна писма и да је због тога исти већ затворен. А и то је пресна лаж. Овог су трговца преметали, ал нису ништа нашли, па га за то ни затворили нису. У мађарској и чивутској је глави буна, па им се превиђа којешта. — Кад им је оно поткапетан Трифунац у својој изјави рекао, да ту ништа нема и да бадава траже велеиздаје и револуционарне смерове, они га суспендоваше, ваљда за то, што и у његовој глави нема буне.

Ово последње осам дана води се овде једнако истрага о Корнеловом путовању. Из свију питања види се, да се ту тражи Милетићева кривица, јер су на сваки начин ради, да се на идућем угар. сабору оправдају, што су га затворили, ал бадава кад од њих 50 шта су испитани, не уме ни један да каже оно, што би они желели.

Ал ништа, прође и ово време, а ми ћемо запамтити, како се с нама поступало.

ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА.

5. августа.

Ове недеље протерала је београдска полиција неколико коресподената туркофилских новина, што на немачком језику излазе. Ми у напред знамо да ће бити „Donner wetter“.

†— Сад баш добисмо тужну вест, да је наш врли *Др. Лазар Докић* на *Јавору* умр'о.

†— Још једну тужну вест имамо да забележимо. *Др. Лазар Стефановић* умр'о је пре 12 дана на бојном пољу.

— Јуче око пола ноћи са доњом лађом дођоше амо преко 70 Руса, а разумели смо, да је повећи број Руса на доњем дунаву у Србију дошао.

— Бивши шеф ђенералног штаба *Љуба Ивановић* дошао је пре неки дан у Београд. Њега је заменуо бивши руски Ђенерал *Комаров*.

— Пре два дана дошао је амо потпуковник *Бекер*. Чујемо да је неким послом послат.

— Легија како пешадијска тако и коњичка напредује врло добро. Својевољци са свију страна долазе и уписују се.

6. августа.

— Из међу 5. и 6. овог месеца дођоше опет многи *руски официри*. Том истом лађом дођоше и неке *Инглескиње* које припадају инглеском друштву „црвеног крста“. Друштво то одлази дринској војсци.

— Друга батерија београдске бригаде III. класе добила је из крагујевца једну нову пољску батерију са целом ратном спремом.

— Прва батерија београдске бригаде III. класе добила је ових дана из радионице крагујевачке нове каре и с тим је та батерија сада у потпуном смислу мобилисана, те је на ратну ногу спремљена.

7. августа.

— Онај Инглез — Ирландезац, *Мак-Ивер*, српски пуковник, који овде у Београду о свом трошку организира својевољачку коњаничку легију, дао је ови дана искупити своје људе и прочитана су им правила војничка, и кад се читање свршило, онда им пуковник рече показујући руком на небо: „*Бог на небу!*“ и показујући руком на свој револвер: „*Ја на земљи*“ — *то вам је закон! Коме се овај закон не допада, нека се одмах испише*“. На ово се заори: „Живио наш пуковник!“ Као што смо извештени, до сада има их до 400, који су сви новим добрим хаљинама одевени.

— Војени арсенал у Крагујевцу ради дању и ноћу, особито тополивница, која је у потоње доба лила и израђивала 24-фунтовних изолучених топова од којих је ових дана и београдски град добио и који су одмах намештени.

— Трећа класа београдске бригаде очекује, да буде сазвана.

— Сви они, који за време уписа у народну војску нису имали пуних 20. година, биће позвани својим бригадама. Осим ових биће позвани и они, који су у стајаћој војсци уписани и то нараштај од 18—20 година. Број првих и других рачуна се да ће изнети 12 до 15.000 младића.

— *Ранко Алимпић*, ђенерал и командант дринске војске, дошао је пре 3 дана у Београд, колико ће се исти овде бавити, зарад чега је дошао и да ли ће се на своје опредељење вратити, то је непознато. (Већ се вратио на Дрину. — У.)

— Главни ђенерални штаб, ком је шеф ђенерал *Комаров*, недопушта више страним кореспондентима, да се баве код Штаба. У след те наредбе дођоше сви дописници у Београд. Исту тако наредбу издаје и ђенерал *Черњајев*. Камо наша срећа, да се нису и од пре тамо налазили.

Народна просвета.

СРПСКА УЧИТЕЉСКА ШКОЛА У СОМБОРУ.

Услед боловања управитеља учитељске школе није могао ове године да изађе редован извештај тога завода. Но како ће велики део наше публике занимати вести о стању овог образовалишта српског учитељства, то сматрамо за нужно, да најглавније податке о учитељској школи за прошлу школску годину овим путем у јавност пустимо.

У почетку шк. године 187 $^5/_6$ уписало се у школу свега 88 питомаца и питомица. Од тих су били 18 родом из Сомбора, 29 из других места бачке епархије, 10 из архидијецезе, 11 из темишварске епархије, 14 из вршачке епархије, 1 из будимске, 4 из Србије и 1 из Босне. У течају школске године оставише њих 6 школу а 1 приправница је умрла, тако да је на крају године било свега 81 ученик и ученица, и то: у I. разреду 34 (16 м. и 18 ж.), у II. разреду 28 (12 м. и 16. ж.), у III разреду 19 (13 м. и 6 ж.)

Владање приправника и особито приправница било је уопште целе године добро и пристојно.

Годишњи испити обављени су 10. јуна у I. разр., 11. и 12. у II. разр., а 14. 15. 16. и 17. истога м. одржавани су испити о учитељској способности; 17. и 18. испитавана су још и она г г. привр. учитељи који су без предходних наука добили дозволење, да испит о учитељској способности полажу.

Испитима о учитељској способности председавао је врховни надзорник школски, поглавити госп. др. Ђорђе Патошевић, а приседаваху још као изасланици школскога савета преч. г. Ђ. Бранковић, протопресвитер сомборски и надзорник школски за бачку и будим. дијецезу, г. Ст. В. Поповић. Од редовних приправника и приправница положише испит о учитељској способности и то, с' *отличним* успехом: гг Б. Јерковић из Сомбора, Ст. Коњевић из Сомбора, А. Јорговић из В. Кикинде и гђце. Ј. Михајловића из Сентомаша и М. Вукићевића из Сомбора; с' *добрим* успехом: Ђ. Јосић из Сомбора Ј. Чиплић из С. Бечеја, К. Јанковић из Карловаца, М. Јовановић из Сивца, М. Кириловић из Товаришева, Р. Малушевић из Вршца, С. Вукадиновић из Сомбора, гђа. Радовановићка из Лалића и гђца Н. Новаковића из Н Сада; с' *довољним* успехом: Д. Петровић из Гада, Ј. Петровић из Баје и М. Трифуновић из Сенте. Приправница гђца К. Радосављевића из Панчева упућена је, да понови испит. Осим тога полагаху још 3 гђце по дозволи школског савета испит о учит. способности, од ко-

јих је гђца Ј. Ползовића из Футога исти с' довољним успехом положила, а Остале две: гђца А. Степићева из в. кикинде и гђца С. Јовановића из Н Сада упућене су, да испит понове.

Од ученика и ученица II. разреда добили су општу оцену *отлично 1, добро 13, довољно 5, а недовољно* 9 (ови могу на почетку идуће шк. године недовољне белешке да поправе.) У I. разреду добише општу оцену *отлично 1, добро 17, довољно 10, а недовољно* 6 (од ових могу 4 на почетку идуће шк. године недовољне белешке да поправе, а 2 имају исти разред да понављају).

Од господе, који су за нужду као учитељи намештени, предстало је пред испитну комисију њих 10, од којих су само 4 могла бити способљена и за даље отправљање учитељског звања и то само у 1. и 2. разреду основних школа.

Више ученика и ученица ове школе уживаше штипендије, и то њих 10 из народног фонда по 80 ф., 3 из платонеумске закладе по 80 ф., 4 из исте закладе по 60 ф. и 8 из исте закладе по 50 ф., даље 1 из закладе Ђорђа Раље 50 ф. 40 н. Осим ових редовних штипендиста уживаше још 1 приправник подпору од 80 ф. од Њ. Светости Патријарха Прокопија, 3 подпору по 100 ф. од срб. црквн. општине вршачке и 1 приправница штипендију од срб. црквене општине темишварске у износу од 120 ф. Осим тога потпомагало је као увек и ове године родољубиво грађанство сомборско знатан број приправника и приправница.

Учитељска школа има знамениту библиотеку и добро уређену природословну и природописну збирку. Последњој збирци поклонише прошле школске године: г. *Јован Рајић*, стаклар сомборски, зуб од мамута, г. *М Косић*, учитељ кикиндски 12 ком. минерала, Б. Поповић, приправник II. разреда 5 ком. и гђца М. Пантелића приправница II. разреда 3 комада минерала. На поклонима тим изјављује управа учитељске школе своју захвалност.

Исто тако захваљује управа племенитој господи др-у Ђорђу Максимовићу, варошком физикусу и др-у С. Павловићу, који су болесне приправнике и приправнице безплатно лечили.

Осим многозаслужнога управитеља г. *Николе Ђ. Вукићевића*, који је педагошке науке и славенски језик предавао делаше у учитељској школи још 3 главна учитеља и то гг. Ђорђе Петровић (веронаука и мађ. језик), М. Петровић (математика и природне науке) и Исидор Стојковић (земљопис, повесница, српски и немачки језик). Учитељица женског рада и кућарства била је гђа Софија Јорговићка, а осим ње беше још 3 спомоћна учитеља и то г. Драгутин Блажек за хармонијско појање и свирку, г. Младен Средојевић за краснопис и цртање и г. Александар Деметровић за гомбање (гимнастику). У вртарству подучавао је приправнике и приправнице варошки вртар.

Идућа школска година почиње 1. септ. по старом календару. За приправнике примају се младићи, који су 15 година навршили, потпуно здрави и који су нижу гимназију или реалку, или грађанску школу добро свршили. Од приправница се захтева, да су 14 година навршиле, да су потпуно здраве, да имају предходне науке и да су нарочито у стању да се искажу, да се могу овде издржавати.

Најпосле мора се апелирати на родољубље наших општина и појединих имућних родољуба, да давањем потпора омогуће ступање даровитих младића у учитељску школу. Јер број приправника, који учитељску школу свршују, тако је мален, да ни издалека није довољан, да подмири потребу школа наших.

НОВИЈЕ.

— Како се по страним новинама разнеше гласови, да су Срби при напуштању Зајичара у тамошњим болницама оставили неколико стотина рањеника, које су Турци после посекли — то пукувник *Лешјанин* одлучно изјављује, да Срби не само да су изнели све рањенике из Зајичара него су изнели и све своје војнике, који су умрли од рана у болнице.

— На грчким острвима *Кијосу и Кипру*, која су оба под турском власти, влада велика врева и по свој прилици ће и тамо устанак букнути.

— Из *Београда* јављају туркољубиви листови: „Порта је изјавила, да је вољна упустити се у преговоре о миру, али захтева, да се пошље српски генерални изасланик у Цариград“... Дакле порта хоће мира? Ти исти туркољубиви листови непрестано доказују, да Србија хоће, да она треба да се мири, кад туркољубиви листови, кад Турска то жели и захтева! —

— „Келет непу“ пишу из Беча: „Нота, коју ће ђенерал Игњатијев, када се у Цариград врне предати султану, изазива у дипломатским круговима велику бригу. Ако порта не прими ову ноту, може доћи до сукоба са Русијом.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа приспео.)

БЕОГРАД 10. авг. Јуче наши **нападоше** непријатеља и после **жестоке** борбе **потисли** га за два километра у долини моравској, Турци се прикупили са свију страна према Алексинцу, наши их јуначки дочекају, **бојеви се продужују** између Ниша и Алексинца. Хорватовић **заузео Кнежевац и висове Тресибабе, исто предстоји Зајечару.**

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину

„МАТИЦЕ СРПСКЕ“

У смислу устава „Матице српске“ позивају се сви чланови матичини да изволе доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити 18. (30.) августа о. г у 9 сахата пре подне.

Из седнице управнога одбора „Матице српске,“ у Новом Саду 15. (27.) јула 1876.

Подпредседник „Матице српске:“
Др. Стеван Павловић с. р.

А. Хаџић с. р.
секретар.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 9. маја 1876. почевши.

У Земун: уторником и петком после 7 сати у јутру.

У Земун и Оршаву: средом и суботом у 5 сати по подне.

У Пешту: понедељником, средом, петком и суботом после пола 11 сати пре подне.

У Новом Саду 9. маја 1876. ОПРАВНИШТВО.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

Бој се бије жестоко међу рајом и Турчином; рајa су приступиле у помоћ и српске државе и рат букти на све стране. Сав свет са нестрпљењем ишчекује вести са бојишта, а српски свет са највећом стрепњом прати сваки корак убојите браће своје. Нека други листови према својој задаћи доносе најновије вести са бојног поља а

„СРПСКА ЗОРА“

ће доносити у верној слици насликане бојеве и јунаке и све важније догађаје, што се на бојишту збивају и све личности, које играју важну улогу у отпочетој свесрпској ствари. Тако ће на пример идуће свеске „СРПСКЕ ЗОРЕ“ 7. и 8. осим других слика и ове донети:

Два српска кнеза, војвода Петар Вукотић (таст кнеза Николе) **полазак кнеза Милана на бојиште, главни стан кнеза Милана у Параћину, тополивница у Крагујевцу, из устанка, пуковник Тихомир Николић војени министар, ђока Влајковић, руски мајор Киријев** (који је па Зајичару пао) **др. Св. Касапиновић, Паја Путник, војводе: Маша Врбица и Илија Пламенац, српски болничар, српски нападај код Генцове, план од Зајечара, генерали: Черњајев, Ранко Алимпић и Зах; пуковници: Лешјанин, Чолак-Антић, војвода Марко Миљанов, Божо Петровић, ибарска војска, Чолак-Антић на Рашки, бој код Пирота и т. д. и т. д.**

Па услед тога нада се администрација **„Српске Зоре“** да ће се наш свет пожурити са претплатом на овај српски илустровани лист како би он био у стању, да свако важније кретање на бојном пољу донесе, те да нашем свету све пред очи изнесе. А то ће овај лист све боље и верније моћи чинити но страни, који се служе свакојаким измишљотинама, те тиме свет само обмањују. Ми смо склопили свезу са једним великим немачким илустрованим листом, чијег је цртач на самом бојишту а осим тога наше познанство са свима главним личностима на бојноме пољу и ван њега олакшаће нам посао, да до верних слика и ликова дођемо.

Али за све то треба материјалних жртава, а ми објављујући ово нашем свету, позивамо га — не на жртве! него да се што живље на наш лист претплаћује; јер број претплатника, који је довољан у обичном времену, у оваким приликама је сасвим мален.

Наговештене свеске, свеска 7. и 8. изићи ће брзо једна за другом.

Лист стоји једнако:

На целу годину . .	4 фор. 80 нов.	— 60 гр. чарш.
На пол године . .	2 „ 40 „	— 30 „ „
На четврт године . .	1 „ 20 „	— 15 „ „

Предплата се шиље на промењену адресу администрације: **Wien, Neubau Burggasse Nr. 24.** а иначе је примају књижаре: В. Валожића у Београду, браће Јовановића у Панчеву и браће М. Поповића у Н. Саду.

Беч, јула месеца 1876.

Тодор Стефановић Виловски, власник. **Коста Мандровић,** издавалац.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

У наклади А. Пајевића у Н. Саду може се наручити:

СРПСКИ БУКВАР

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

са многим сликама.

Буквар је написао г. др. Ђ. Натошевић гл. референат срп. народ. школа

а народно-школски савет прописао га је као обвезну школ. књигу у срп. нар. вероисповедним школама.

Слике у буквару удешене су тако, да деца уче по њима лако познавати поједине гласове, а уједно су те сличице згодне прегледалице за основно цртање.

Цена је 20 н. укориценом у тврде корице. Препродавци добијају 2 новч. по комаду рабата. Наручује се за готово и по поштанском подузећу код А. Пајевића у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упразњену учитељску штацију у Мајши с којом је скопчана годишња плата од 100 ф. 30 м. ж. 30 м. ситни кукуруза 6 хвати тврди дрва с којима ће се и школска соба грејати и 5 ланаца по 1600 □ квр. ораће земље са слободним станом: са две собе кујном, шталом, шупом, комором, авлијом и баштом од ½ ланца: Просиоци имају молбенице своје са нужним сведочбама овом одбору до 15. септ. т. г. поднети. Осим школске дужности је дужан учитељ у цркви и свагди покрај свештеника појати и децу црквн. појању обучавати.

ЖИВАН БАРБИРОВИЋ перовођа. 1—3 МЛАДЕН ЉУБОЈЕВИЋ председник.

Бр. 332. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Буђановци расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно православне вероисповести до 20. септембера (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 400 фор. 3 фата тврдих дрва, стан у нарави с вртом.

Просиоци имају своје на кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадашњег службовања до реченога рока опћинском одбору у Буђановце (пошта Рума) поднети.

У Вуковару 20. августа (по нов.) 1876. 1—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

Бр. 333. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Павловци расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно православне вероисповести до 20. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 6 фати дрва, слободан стан с баштом.

Просиоци имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и до данашњег службовања до реченог рока опћинском школском одбору у Павловце (пошта Рума) поднети.

У Вуковару 20. августа (по нов.) 1876. 1—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

Бр. 342. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Шуљму расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно-православне вероисповести до 20. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 6 хвати тврди дрва, слободан стан с баштом и 50 нов. од сваког погреба.

Просиоци имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадањег службовања до реченога рока опћинском школском одбору у Шуљам (пошта Митровица) поднети.

У Вуковару 20. августа (по нов.) 1876.

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

Бр. 347. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Индији расписују се овим место учитеља и црквеног певца источно православне вероисповести до 20. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 500 фор. 3 фата дрва, слободан стан, башта, и од сваког погреба 50 н.

Просиоци имају своје на високу краљ. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице, снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадањег службовања до реченога рока опћинском школском одбору у Индији поднети.

У Вуковару 20. августа (по нов.) 1876. 1—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

Бр. 347. **СТЕЧАЈ.**

На женској опћој пучкој школи у Ердевику расписује се овим мјесто учитељице до 20. септембера (по нов.)

С тим местом скопчана је годишња плата од 400 фор. 6 фати тврдих дрва, нов, добар стан, с баштом.

Просиоцице рим. кат. или источно православне вероисповести, веште српско-хрватском, по могућности мађарском и њемачком језику имају своје навис кр. хрв. слав. далм земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадањег службовања до реченога рока потписаном кр. надзорништву поднети.

У Вуковару 20. августа (по нов.) 1876. 1—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

ОГЛАС.

Архидијецезански школски одбор потребује за своје основне школе већи број способних учитеља; с тога се овим позивљу сви који су учитељске науке у Сомбору или у Пакрацу са успехом свршили, да се уз приложене сведочбе пријаве овом архидијецезанском школском одбору, да би их могао на учитељска места препоручити или по потреби поставити.

Из седнице архидијец. школског одбора од 5-ог августа 1876.

1—3 ПРЕДСЕДНИШТВО архидијец. школског сабора.

Мануфактурна трговина

СИМЕ С. СТАИЋА

у Руми 3—3

потребује једног спомоћника и једног шегрта.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

Од стране Управе новосадске срп. више девојачке школе даје се на знање, да се наступајућом школ. годином отвара овде и трећи разред ове више девојач. школе.

Уписивање у ову школу одпочиње 18. (30.) августа о. г. и траје до 22. августа (3. Септембра) свагда пре подне од 8—11 и по подне од 2—4 часа у дворани срп: више девојач. школе.

Уписна је такса за нове ученице 1ф 50 н. а за оне, које су већ полазиле ову школу 50 н.

Према Уредби школској примају се овде само оне девојчице, које су четир разреда основне школе с добрим успехом свршиле, или које на пријемном испиту покажу успех што одгова знањима из четвртог разреда основне школе, а које су при том навршиле 10. годину живота свога. С тога се захтева, да сви родитељи и старатељи, који своју женску децу овамо уписати желе, понесу собом школ. сведоџбу и крштено писмо од детета.

У Новоме Саду 10. (22. Августа) 1876.

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН. управитељ.

Бр. 327. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Вогњу расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно-православне вероисповести до 16. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 3 фата дрва и слободан стан с баштом.

Просиоци имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадањег службовања до реченога рока опћинском школском одбору у Вогањ (пошта Рума) поднети.

У Вуковару 15. августа (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место, овим се за Чоку у (Бјнату) отвара; плата је годишња 140 ф. а. вр. 20. пож. жита, 20 пож. јечма или кукуруза, 3. ланца добре ораће земље, на позив већег погреба 50. нов. мањег 20 нов. као и слободан стан са нужним опремама, и баштом од 200. □ хвати; језик је учевни: српски. —

Учитељ је дужан при сваком богомољењу, осим других предмета, у цркви појати, и у том школску децу потпуно обучавати. —

Они, који се задовољним и способним за то осећају нека се са својим документима, бољег ради уверења до 26. августа о. г. овом школском одбору лично пријаве, који пре оног првенство.

Из седнице школског одбора држане, 29. јула, 1876.

ИГЊАТИЈЕ ВИДАКОВИЋ перовођа. 3—3 МИЛАН МАРКОВ председник.

Бр. 328. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Острову расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно-православне вероисповести до 16. септембра (по нов.) т. г.

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 6 фати дрва за учитеља и школу и слободан стан с баштом.

Просиоци имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења; понашања и досадашњег службовања до реченога рока опћинском школском одбору у Острово (пошта Винковце) поднети.

У Вуковару 15. августа (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

Бр. 328. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Мохову расписује се овим место учитеља и црквеног певца источно-православне вероисповести до 16. септембра (по нов.) т. г,

С тим местом скопчана је годишња плата од 350 фор. 6 фати дрва и слободан стан с баштом.

Просиоци имају своје на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице снабдевене сведочбама доба, учитељског оспособљења, понашања и досадањег службовања до реченога рока опћинском школском одбору у Мохово (пошта Опатовац) поднети.

У Вуковару 15. августа (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњене парохије; Влаховићку к Велико-Градачку у Глинском и Доњо-Врховску у Вилићком протопресвитерату.

Конкуренти нека своје инструиране молбенице најдаље до 15 септембра о. г. потписаној консисторији поднесу.

Из сједнице епархијске консисторије држане у Плашком 29. јула 1876.

Епархијска консисторија Горњо-карловачка.

ЈЕДИНА РАДЊА У БЕЧУ!

која, узимајући у обзир рђава времена, цену својих еспапа још за 30 процената спушта, је

Фабричко стовариште кина-сребра од Х. Бетелхајма и друга у Бечу

(H. Bettelheim & Comp. Wien. Kärntnerstrase 14. im Bazar.)

Коштају н. пр.

	пре	сада		пре	сада
6 кавених кашика	2.50	1.50	1. Наргиле за турски дуван	4.—	1.50
6 кашика за јело	7.50	2.75	6 тацли за шећер	3.50	1.20
6 ножева за сто	7.50	2.75	1 кутија за путер	3.—	1.50
6 виљушака за сто	7.50	2 75	3 плута (запушача) с фигурама	3.—	90
1 „сушшепфер“	5.—	2.50	1 пар чирака	6.—	3.—
1 „милхшепфер“	3.—	1.50	1 суд за теј	8.—	6.—
1 мока-шоља с кашиком	6.—	3.—	1 суд за сирће зејтин	8.—	5.—

Особито за поклоне удешено

6 ножева, 6 виљушака, 6 каш. за јело, 6 каш. за каву	сва 24 ком. у елег. кутији у место 24.— само 9.50	6 десерт-ножева, 6 дес-виљушака, 6 десерт-кашика, 6 рашљи за нож.	24 к. у елег. кутији у место 26.— само 9.75

Најновија паста за чишћење злата, сребра и **кина-сребра**, од комада 25 н. 6 комада ф. 1.20. Дивне тацле, судови за теј, „теј-сервис,“ намештаји за сто, жирандоли, шећерни посипачи, разбијачи јаја, гарнитуре за јаја, згоде за држање чачкала, гривне за салвете итд. итд. За стране по наплати (per Nachnahme) тачно и савесно. — На захтевање послаће се опширан списак цене **забадава.** 16—24

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.